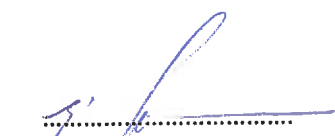

Minimální preventivní program

Dokument nabývá účinnosti a platnosti dne 1. 9. 2021

Ing. Jiří Hubálek
ředitel SOŠ a SOU Nymburk

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Program prevence sociálně patologických jevů	3
2.1 Rozvoj sebepoznání, sebeúcty a sebevědomí:.....	3
2.2 Vytváření dovedností v sociální komunikaci, řešení problémových a stresových situací, prevence šikany, projevů xenofobie a rasismu:.....	3
2.3 Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření	3
2.4 Prevence rizikového sexuálního chování a závažných virových onemocnění, prevence sexuálního zneužívání a týrání	4
2.5 Prevence záškoláctví, vandalismu, kriminality a delikvence	4
2.6 Výchova ke zdravému životnímu stylu	4
2.7 Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách .	4
2.8 Vyhledávání problémových skupin nebo žáků:	4
2.9 Podpora nabídky volnočasových aktivit se zaměřením nejen na žáky ubytované, ale i na žáky dojíždějící.....	4
2.10 Spolupráce s rodiči	5
2.11 Vzdělávání pedagogických pracovníků.....	5
2.12 Spolupráce s Policií ČR.....	5
3. Postup v případě výskytu zneužívání návykových látek ve střední škole	5
3.1 V případě podezření na zneužití návykových látek.....	5
3.2 V případě důvodného podezření na zneužití drog (i alkoholu).....	5
3.3 V případě dealerství nebo podezření na porušení § 219 trestního zákona	6
3.4 V případě zjištění podezřelé látky	6
4. Důležité kontakty.....	6
5. Program proti šikanování	6
5.1 Definice šikany dle MŠMT Čj.: 24 246/2008-6.....	6
5.2 Metodika řešení problému.....	7
6. Krizový plán „A“	7

6.1 Kroky.....	7
7. Krizový plán „B“	8
7.1 Kroky.....	8
8. Výchovní opatření	8
9. Spolupráce s rodiči	9
10. Příloha č. 1.....	10
10.1 Znaký šikanování	10
10.1.1 Nepřímé (varovné) znaký šikanování	10
10.1.2 Přímé znaký šikanování	10
10.2 Stádia šikanování.....	11
10.3 Druhy šikanování	12
11. Informační leták pro žáky	13

1. Úvod

Minimální program prevence sociálně patologických jevů SOŠ a SOU Nymburk vychází z materiálu MŠMT *"Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních."* č. j. 20 006-2007 – 51 " Věstník MŠMT sešit 11/2007

2. Program prevence sociálně patologických jevů

2.1 Rozvoj sebepoznání, sebeúcty a sebevědomí:

- v rámci práce s výchovnou skupinou využívat sebepoznávací techniky, orientované na poznání vlastní osobnosti žáka, věnovat zvýšenou pozornost handicapovaným žákům se zdravotními sociálními problémy
- poskytovat poradenskou pomoc VP

2.2 Vytváření dovedností v sociální komunikaci, řešení problémových a stresových situací, prevence šikany, projevů xenofobie a rasismu:

- napomáhat vytváření přátelských vztahů mezi žáky
- zaměřit se na vyhledávání eventuálních obětí šikany; k tomuto účelu zadat dotazník šikany a s jeho výsledky seznámit všechny pedagog. pracovníky
- neprodleně řešit ve spolupráci s vedením školy každý případ event. šikanování,
- ve spolupráci se skupinovými samosprávami rozvíjet přátelské vztahy mezi žáky, účinně reagovat na každý projev intolerance, xenofobie a rasismu
- rozvíjet etickou a právní výchovu
- propagovat a pravidelně kontrolovat schránku důvěry

2.3 Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření:

- využívat metody výcviku sociálně psychologických dovedností (odmítání nabídky)
- důsledně potírat kuřáctví, požívání alkoholu a návykových látek
- důsledně dbát na dodržování bodů VŘDM o návykových a jinak nebezpečných látkách
- k informacím z této oblasti využívat nástěnku v budově školy
- zúčastňovat se přednášek a besed s protidrogovou tematikou např. "Řekni drogám ne"
- promítnout filmy s protidrogovou tematikou (Řekni drogám ne, Svět drog, Když musíš, tak musíš)

2.4 Prevence rizikového sexuálního chování a závažných virových onemocnění, prevence sexuálního zneužívání a týrání

- zařadit přednášky sexuální výchovy do ročního plánu DM
- v rámci akce "S tebou o tobě" zorganizovat besedy zaměřené na zdravý životní styl dívek s ohledem na jejich reprodukční zdraví
- promítnout filmy s tematikou rizikového sexuálního chování (Drogová problematika a sexuální výchova, Prevence obchodu se ženami)
- zúčastnit se výchovných programů dle aktuální nabídky (např. „Rady začínajícím milencům“).

2.5 Prevence záškoláctví, vandalismu, kriminality a delikvence

- posilovat právní vědomí žáků
- uspořádat besedu s Preventivní informační skupinou Policie ČR

2.6 Výchova ke zdravému životnímu stylu

- podporovat zdravý životní styl žáků
- k informacím o zdravém životním stylu využívat nástěnku
- rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí a jeho ochraně

2.7 Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog a posilovat pravidla pro jejich užívání, vysvětlit jim zdravotní, sociální a psychická rizika nadměrného užívání virtuálních drog

2.8 Vyhledávání problémových skupin nebo žáků:

- provádět průzkum v oblasti užívání návykových látek, zadat a vyhodnotit ankety s touto tematikou; s výsledky seznámit všechny pedagogy, pracovníky a vedení školy,
- spolupracovat s oddělením sociální prevence a kurátory pro mládež

2.9 Podpora nabídky volnočasových aktivit se zaměřením nejen na žáky ubytované, ale i na žáky dojíždějící

- organizovat sportovní turnaje v rámci DM

- plnit plán volnočasových aktivit v rámci DM (návštěvy bazénu, divadelních představení, sportovních akcí, zapojení se do aktivit nabízených DM, ap.)

2.10 Spolupráce s rodiči

- zavést pravidelné informování pedagogů a rodičů o všech problémech, které se u žáků vyskytnou
- poskytnout jim poradenskou pomoc
- informovat rodiče o záškoláctví, neomluvenou absenci postihovat formou výchovných opatření

2.11 Vzdělávání pedagogických pracovníků

- koordinovat činnost všech pedagogických pracovníků při realizaci Minimálního preventivního programu
- doškolovat ped. pracovníky v oblasti zdravého životního stylu
- doplňovat průběžně školní knihovnu a videotéku knihami a filmy s tematikou rizikového chování

2.12 Spolupráce s Policií ČR

- spolupracovat s obvodním oddělením Policie ČR, s Preventivní informační skupinou Policie ČR a městskou policií v Nymburku.

3. Postup v případě výskytu zneužívání návykových látek ve střední škole

3.1 V případě podezření na zneužití návykových látek

- provést diskrétní šetření, pohovor se žákem a doporučit mu návštěvu odborníka
- kontaktovat rodiče, ev. zákonné zástupce žáka, seznámit je s postupem školy v případě průkazného zjištění zneužití návykových látek
- v případě odmítavé reakce ze strany zákonných zástupců oznámit případ Pedagogicko-psychologické poradně v Nymburku, Masarykova 895/38

3.2 V případě důvodného podezření na zneužití drog (i alkoholu)

- doprovodit žáka k lékaři
- oznámit věc zákonným zástupcům žáka

3.3 V případě dealerství nebo podezření na porušení § 219 trestního zákona

- uvědomit o věci zákonného zástupce
- nahlásit věc Policii ČR

3.4 V případě zjištění podezřelé látky

- podezřelou látku uložit v přítomnosti dalšího člena pedagogického sboru do obálky
- na obálku napsat datum, čas a místo zjištění látky
- obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a uschovat do školního trezoru
- poté bezodkladně vyrozumět Policii ČR a předat jí obálku
- u žáka, který jeví známky otravy, stejným způsobem látku předat přivolanému lékaři

4. Důležité kontakty

Krajské ředitelství policie Středočeského kraje tel. 974 811 111

MěÚ Nymburk, Palackého tř. 449, Nymburk tel. 325 501 511

Fond ohrožených dětí tel. 271 912 500

PPP Nymburk, Masarykova 895 tel. 325 512 667

Linky pomoci:

Teen Challenge tel. 777 180 549

Dětské krizové centrum tel. 241 480 511

Centrum krizové intervence, Kutná Hora tel. 327 511 111

5. Program proti šikanování

5.1 Definice šikany dle MŠMT Čj.: 24 246/2008-6

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i

prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí sociálních sítí, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Pedagogičtí pracovníci školy jsou s tímto MP MŠMT seznámeni.

5.2 Metodika řešení problému

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli hraje strach obětí, pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stádia a formy šikanování (viz. příloha).

6. Krizový plán „A“

Zahrnuje situace, které škola zvládne řešit vlastními silami (např. řešení počátečního stadia šikanování).

6.1 Kroky

1. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi
2. nalezení vhodných svědků
3. individuální, popřípadě konfrontační rozhovory se svědky
 - i. **Přímá konfrontace obětí s agresory je nepřípustná!!!**
4. zajištění ochrany obětem (umístění žáka do chráněného prostředí s dohledem dospělé osoby)
5. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Rozhovory: v pořadí - oběť, svědci, agresori.

Dle situace je možno oddělit agresory od kolektivu, aby nemohli ovlivnit svědky.

Je třeba zjistit:

- kdo je oběť, popřípadě kolik je obětí
- kdo je agresor, popřípadě kolik je agresorů, kdo je iniciátor a kdo je aktivní účastník šikanování, kdy a kde k šikaně dochází
- jakou formou, co a jak dělali agresori konkrétním obětem
- jak dlouho a jak často trvá
- proč ubližovali
- jaké opatření navrhuji a proč
- jak lze násilí v budoucnu zabránit

Důležité je vytvoření seznamu hlavních typů agresorů (iniciátorů, aktivních účastníků a agresorů, kteří jsou současně oběťmi) a u jejich jmen si zaznamenat co nejpřesnější údaje kdy, kde, jak a komu co dělali.

7. Krizový plán „B“

Zahrnuje situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její spolupráce se specializovanými institucemi a policií (např. řešení pokročilé a nestandardní šikany, výbuchu skupinového násilí vůči oběti).

7.1 Kroky

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti
- nahlášení policii
- vlastní vyšetřování

V rámci první pomoci je nutné spolupracovat s dalšími institucemi a orgány - PPP Nymburk, Policie ČR - viz.důležité kontakty.

8. Výchovná opatření

Pro potrestání agresorů lze využít:

- napomenutí a důtka vychovatele
- důtka ředitele školy a DM
- podmíněčné vyloučení z DM
- vyloučení z DM

Pro nápravu situace je důležité pracovat s celým kolektivem výchovné skupiny. Žáci jsou informováni o rizicích agresivního chování a o výchovných opatřeních školy, o možnostech pomoci pro oběti a svědky šikany.

V mimořádných případech může ředitel školy:

- doporučit rodičům dobrovolné umístění dítěte do SVP nebo pobyt v diagnostickém ústavu
- podat návrh OSPODu (orgán sociálně-právní ochrany dětí) k zahájení práce s rodinou

9. Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření zodpovědný ředitel školy. Při vyšetřování i nápravě je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce, vychovatele a ostatních pedagogických pracovníků s rodiči obětí i agresorů. Je vhodné jednat s rodiči obětí a agresorů odděleně, rodiče agresorů zvat po páru. Je žádoucí přítomnost obou zákonných zástupců. Je důležité je seznámit s případem a opatřeními, která škola přijme. Jednání je přítomen ředitel školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, vychovatel. Z jednání se vytvoří zápis, který podepíší všichni přítomní. **Při jednání je nutný taktní přístup a zejména zachování důvěrnosti informací.**

10. Příloha č. 1

10.1 Znaky šikanování

10.1.1 Nepřímé (varovné) znaky šikanování

- žák je často osamoceny, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními
- vyhledává blízkost vychovatelů
- má-li žák promluvit před kolektivem, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- jeho oděv je zašpiněný nebo poškozený
- stále postrádá nějaké své věci
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřenin, modřin, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným

do kolektivu, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!

10.1.2 Přímé znaky šikanování

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestních činů či k spoluúčasti na nich

- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

10.2 Stádia šikanování

Podle Michala Koláře, MP MŠMT Čj.24 246/2008-6 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení

1. stadium: **Zrod ostrakismu**

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

2. stadium: **Fyzická agrese a přitvrzování manipulace**

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

3. stadium: **Vytvoření jádra (klíčový moment)**

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

4. stadium: **Většina přijímá normy**

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

5. stadium: **Totalita nebo dokonalá šikana**

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

10.3 Druhy šikanování

Fyzická aktivní přímá

- útočníci oběť věší, škrtní, kopou, fackují

Fyzická aktivní nepřímá

- kápo pošle nohsledy, aby oběť zbili, oběti jsou poničeny věci

Fyzická pasivní přímá

- fyzické bránění oběti v dosahování jejich cílů

Fyzicky pasivně nepřímá

- agresor odmítne oběť na její požádání pustit ze třídy na záchod - odmítnutí splnění požadavků

Verbální aktivní přímá

- nadávání, urážení, zesměšňování

Verbální aktivní nepřímá

- rozšiřování pomluv, patří sem i tzv. symbolická agrese, která může být vyjádřena v kresbách, básních apod.

Verbální pasivní přímá

- neodpovídá na pozdrav, otázky apod.

Verbální pasivní nepřímá

- spolužáci se nezastanou oběti, je-li nespravedlivě obviněna z něčeho, co udělali její trýznitelé.

11. Informační leták pro žáky

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál.

Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto.

PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ!

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepríjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšímali si tě. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí /bití, krádeže a poškozování věcí/. Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

Obrať se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti pomoci, bude ti věřit a neprozradí tě.

Svěř se svým rodičům.

V případě, že nenajdeš odvahu říct to ani svým rodičům, zavolej na pražskou Linku bezpečí, t. 116 111. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu. Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.